

ทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียน :
โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 (วัดบางแพรงเหนือ)
ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
Students' Attitudes Towards Praying : A Case Study
Of Nakornnonwittaya 4 (Wat Bangphreak Naue)
School, Sounyai Sub-District, Muang District,
Nontaburi Province

สรวง จันทรจันเมฆ¹

บทคัดย่อ

วิจัยนี้เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษาวิจัยจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 (วัดบางแพรงเหนือ) ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ประชากรจำนวนนักเรียน 325 คน โดยกลุ่มตัวอย่างสุ่มจากประชากร มีจำนวนนักเรียน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ มาตรฐานทัศนคติแบบลิเคิร์ต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ตัวแปรทางเดียวและเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ อยู่ในระดับดีมากทุกด้าน ได้แก่ 1. แรงจูงใจในการไหว้พระสวดมนต์ 2. ประโยชน์ทางด้านกายภาพ 3. ประโยชน์ทางด้านสังคม 4. ประโยชน์ทางด้านจิตใจ 5. ประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนพบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีระดับทัศนคติไม่แตกต่างกันในทุกๆ ด้าน และจากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยนักเรียนที่มีอายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน

---

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
e-mail : sarang1965@gmail.com

การอยู่อาศัยในครอบครัวในปัจจุบันที่ต่างกันและอาชีพผู้ปกครองต่างกัน โดยภาพรวมพบว่า มีทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ 1. ประโยชน์ทางด้านสังคม 2. ประโยชน์ทางด้านกายภาพ 3. ประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ของนักเรียนเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องการไหว้พระสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาว่าเมื่อปฏิบัติแล้วทำให้จิตใจแจ่มใส ปลอดภัย โปร่ง เกิดปัญญา และมีการปฏิบัติตน ในการไหว้พระสวดมนต์ในชีวิตประจำวันโดยการไหว้พระก่อนนอนนั่งสมาธิ

คำสำคัญ : ทัศนคติ การไหว้พระ สวดมนต์

Students' Attitudes Towards Praying : A Case Study Of Nakornnonwittaya 4 (Wat Bangphreak Naue) School, Sounyai Sub-District, Muang District, Nontaburi Province

Sarang Chanchapmek

Abstract

The purpose of this survey research was to study attitudes towards praying of students of Nakornnonwittaya 4 (Wat Bangphreak Naue) School, Sounyai Sub-district, Muang District, Nontaburi Province. The research populations were 325 grade 7 to 9 students of Nakornnonwittaya 4 (Wat Bangphreak Naue) School. 180 students were selected as the research sample. The instrument used for gathering data was Likert attitude scale. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and LSD to compare differences between paired means. The findings showed that (1) the overall attitudes towards praying and regarding each aspect were at high level; motivation to pray, physical benefits, social benefits, mental benefits, and intellectual benefits, (2) students with different genders had the same level of attitudes towards praying in every aspect, (3) attitudes towards praying of students with different ages, educational levels, lifestyles, and parental occupations were significantly different at the 0.05 level in three aspects; social benefits, physical benefits, and intellectual benefits. Most students suggested that praying in Buddhism gives clarity and freshness to the mind and intellectual process. Thus, the students practice praying and meditation every day before going to bed.

Keywords : attitude towards praying

บทนำ

การสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทในเบื้องต้นมีวัตถุประสงค์การสวด เพื่อรักษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและเผยแพร่ไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลาย ในสมัยพุทธกาลนั้นยังไม่มีคัมภีร์ที่จะได้จดบันทึก การท่องจำหลักคำสอนที่เรียกว่ามุขปาฐะ คือการท่องจำกันมาด้วยปากเปล่า ไม่ได้เขียนไว้หรือเรื่องที่เล่าปากต่อปากกันมา (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), 2553: 321) พระสาวกทั้งหลายท่องจำพระสูตรจึงได้ปฏิบัติต่อมา ซึ่งวิธีการท่องจำเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดอานิสงส์การปฏิบัติเกิดสมาธิ ดังปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก ที่ชนิกาย ปาฎิกวรรค ทสุตตรสูตร ว่าเมื่อภิกษุทั้งหลายแสดงธรรม สอนธรรม สบายธรรมตามที่ได้ฟังได้เรียนมาแก่ผู้อื่นโดยพิสดารแล้ว ย่อมรู้ทั่วถึงอรรถ รู้ทั่วถึงธรรม ย่อมเกิดปราโมทย์ เมื่อปราโมทย์เกิด ย่อมเกิดปีติ เมื่อปีติเกิด กายย่อมสงบ เมื่อกายสงบย่อมได้สรวยสุข เมื่อมีสุข จิตย่อมตั้งมั่น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; ที.ปา.(ไทย) เล่มที่ 11 ข้อ 355 : 384-386)

ภายหลังพระพุทธเจ้าได้ปรินิพพาน พระสงฆ์สาวกทั้งหลายได้จัดให้มีการทำสังคายนาชำระพระธรรมวินัยขึ้นมาอีกหลายครั้ง จนกระทั่งมีการจารึกพระไตรปิฎกในเวลาต่อมาและเมื่อพระพุทธศาสนาเข้าไปสู่ในประเทศลังกา ได้รวบรวมพระสูตรในพระไตรปิฎกนำมาสวดเพื่อแสดงลำดับของการศึกษาตามไตรสิกขา ในกาลต่อมาได้รวบรวมไว้ในคัมภีร์ ชื่อว่า “จตุภาณวาร” และปรากฏเป็นประเพณีการสวดมนต์ขึ้นในประเทศศรีลังกานับตั้งแต่นั้นมา (พระมหาชลธิช จันทรังษ์, 2543 : 117) เมื่อชาวบ้านได้ยินพระสงฆ์สวดมนต์ ก็พากันอนุโมทนาและได้ถือกันว่า การได้ยินพระสงฆ์สวดมนต์เช่นนั้นเป็นสิริมงคล

การสวดมนต์ในสมัยต่อมากลายเป็นพิธีกรรมที่มีจุดมุ่งหมายการป้องกันรักษาบุคคลให้พ้นจากภัยอันตราย ให้ประสบความสำเร็จความดีงามในชีวิตตามที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตไว้ พิธีสวดมนต์ได้รับความนิยมมากในประเทศศรีลังกา และต่อมาก็ได้เผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทย ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-17 ในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยได้รับพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทจากศรีลังกาเข้ามา สันนิษฐานว่าได้นำเอาประเพณีการสวดมนต์มาจากประเทศศรีลังกา และได้มีการพัฒนาความศรัทธามากบ้างน้อยบ้างไปตามยุคสมัย จนถึงในสมัยของกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการรวบรวมบทสวดมนต์ต่างๆ ไว้ในหนังสือสวดมนต์ฉบับหลวงเป็นหนังสือที่รวบรวมพระสูตรและพระปริตรจากพระไตรปิฎก เป็นบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระนิพนธ์คาถาของพระมหาเถระอีกหลายพระองค์ พร้อมทั้งยังได้บรรจุระเบียบสวดมนต์เจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน และการสวดมนต์ในพระราชพิธี รัฐพิธีต่างๆ ได้เป็นแบบอย่างสำหรับพิธีสวดมนต์ของพระภิกษุสงฆ์ในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน (พระมหาชลธิช จันทรังษ์, 2543 : 47-51)

ในชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่มิได้ให้ความสำคัญกับการไหว้พระสวดมนต์เท่าที่ควร ทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าของสังคมไม่ได้รับการปลูกฝัง

การไหว้พระสวดมนต์ในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมศีลธรรม จรรยา มารยาท และฝึกอบรมิให้นักเรียน มีจิตใจและนิสัยอันดีงาม ประพฤติตนในทางที่ดีที่ชอบ ปัจจุบันจะมีการพัฒนามุ่งเน้นทางด้านวัตถุ และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้า เพื่อให้ทันสมัยมากกว่า การพัฒนาจริยธรรม คุณธรรม จึงละเลย ไม่ให้ความสำคัญของการไหว้พระสวดมนต์ จึงทำให้จิตใจของเยาวชนนั้นเสื่อมทรามลงอย่างเห็นได้ชัด จะเห็นได้จากเด็กและเยาวชนของชาติมีพฤติกรรมที่รุนแรง อารมณ์ร้อนรุ่มวุ่นวาย ขาดการพัฒนา จิตใจและสติปัญญา ไม่มีความยั้งคิดในการกระทำว่าจะมีความเสียหายหรือเดือดร้อน แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนในยุคนี้ขาดการขัดเกลาจิตใจ การอบรมนิสัยใจคอ ให้มีความอ่อนโยน ให้มีสติพิจารณาอย่างรอบคอบ ทำให้เกิดเป็นปัญหาในสังคมไทยมากขึ้น (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2543 : 55-59)

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียน โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 (วัดบางแพรงเหนือ) ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเยาวชนที่สามารถจะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา ทางด้านสังคมไทยและความคิดเห็นของนักเรียนในยุคปัจจุบันและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของการไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียนที่ได้มา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและเป็นแนวทางในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาและวิจัยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 (วัดบางแพรงเหนือ) ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 3 ระดับชั้นมีนักเรียนจำนวน 325 คน โดยใช้สุตรยามาเน่ (Yamane) ทำการสุ่มกลุ่มประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนนักเรียน 180 คน โดยใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

2) ทัศนคติการไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียนเป็นลักษณะปลายปิด (Close Ended Question)

3) แบบสอบถามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นการไหว้พระสวดมนต์เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) หาความเที่ยงตรง (Validity) ตามเนื้อหาโดยการนำแบบสอบถาม ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และนำเสนอ ต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha Coefficient) หรือค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์หรือค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one – way analysis of variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

ผลการวิจัย

ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว มีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน จำนวน 5 ด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านแรงจูงใจในการไหว้พระสวดมนต์ พบว่า นักเรียนมีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ ด้านแรงจูงใจในการไหว้พระสวดมนต์ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

2. ด้านประโยชน์ทางด้านกายภาพ พบว่า นักเรียนมีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ ด้านประโยชน์ทางด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

3. ด้านประโยชน์ทางด้านสังคม พบว่า นักเรียนมีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ ด้านประโยชน์ทางด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

4. ด้านประโยชน์ทางด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ ด้านประโยชน์ทางด้านจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

5. ด้านประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา พบว่า นักเรียน มีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ ด้านประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อศึกษาผลการเปรียบเทียบทัศนคติการไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 (วัดบางแพรกเหนือ) ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้

(1) นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ โดยรวมไม่แตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน

(2) นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์โดยรวมแตกต่างกันทางด้านประโยชน์ทางด้านสังคม ด้านที่เหลือไม่แตกต่าง

(3) นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์โดยรวมแตกต่างกัน ทางด้านแรงจูงใจในการไหว้พระสวดมนต์ ประโยชน์ทางด้านกายภาพ ประโยชน์ทางด้านสังคมและประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา ด้านที่เหลือไม่แตกต่าง

(4) นักเรียนที่มีการอยู่อาศัยในครอบครัวในปัจจุบันต่างกัน มีทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์โดยรวมแตกต่างกัน ด้านประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา ด้านที่เหลือไม่แตกต่าง

(5) นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์โดยรวมแตกต่างกันทางด้านประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา ด้านที่เหลือไม่แตกต่าง

(6) นักเรียนที่มีสาเหตุจากการไหว้พระสวดมนต์ต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์โดยรวมแตกต่างกัน ด้านที่เหลือไม่แตกต่าง

ได้ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องการไหว้พระสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาและการปฏิบัติตนของการไหว้พระสวดมนต์ในชีวิตประจำวัน สรุปได้ดังนี้

1) ความเชื่อเรื่องการไหว้พระสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเรื่องการไหว้พระสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาทำให้จิตใจแจ่มใส ปลอดภัย เกิดปัญญา มากที่สุด รองลงมาทำให้จิตใจสงบ มีสติ สมาธิ ไม่คิดฟุ้งซ่าน และทำให้เกิดความศรัทธา เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ส่วนความคิดเห็นน้อยที่สุด คือเป็นการอุทิศบุญกุศลแก่ญาติผู้ล่วงลับ

2) การปฏิบัติตนของการไหว้พระสวดมนต์ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของการไหว้พระสวดมนต์ในชีวิตประจำวัน โดยการไหว้พระก่อนนอน นั่งสมาธิ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สวดมนต์ไหว้พระ เข้าวัดเป็นประจำและสวดมนต์ทุกวันพระ ส่วนความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ สวดมนต์ทุกวันศุกร์

สรุปและอภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 (วัดบางแพรงเหนือ) ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ได้พบข้อมูลทัศนคติของนักเรียนที่ควรนำมาพิจารณาในแต่ละด้าน ดังนี้

1. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน นักเรียนมีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และไม่แตกต่างกัน ในทุกๆ ด้าน เนื่องจากจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายก็มีความเชื่อในพุทธศาสนาเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัย เรื่อง ทัศนคติและความสนใจต่อพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด (สมศักดิ์ ชุ่มสาย, ม.ล., 2518 : บทคัดย่อ)

2. นักเรียนที่มีอายุต่างกัน เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่าด้านประโยชน์ทางด้านสังคม มีความแตกต่างกัน คือ นักเรียนที่มีอายุมากจะมีทัศนคติดีกว่านักเรียนที่มีอายุน้อย เพราะว่าเมื่อคนเราอายุมากขึ้น มีประสบการณ์ชีวิตเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของพระมหาชลทิช จันทรหอม เรื่องการศึกษาวิเคราะห์พิธีสวดมนต์ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล (พระมหาชลทิช จันทรหอม, 2543 : บทคัดย่อ)

3. นักเรียนที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน พบว่ามีข้อแตกต่างกัน คือผู้ที่ได้รับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีกว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อย เห็นได้ว่า การเรียนรู้ การอบรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของณัฐวรรณ์ ผาทา เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์บทสวดมนต์พุทธอัฐสขยมงคลคาถา (คาถาพาหุง) (ณัฐวรรณ์ ผาทา, 2549 : บทคัดย่อ) พบว่า ทำให้มีความคิดเปลี่ยนแปลงไปได้ตามระดับของการศึกษา การนำเอาบทสวดมนต์ไปเป็นกรอบในการอบรมผู้เรียนให้เป็นผู้มีจิตใจที่ฝึกฝนในคุณธรรมจริยธรรมและมีความเข้มแข็งใคร่ที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งหลายด้วยความชอบธรรม เพราะบทสวดมนต์มีอิทธิพลต่อสังคมไทยในหลายๆ ด้าน คือ ด้านความเชื่อจะสามารถบรรเทาหรือแก้ไขปัญหาในชีวิตได้และการสวดมนต์นี้ทำให้สามารถรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป ในอนาคตควรมีการวางท่าทีในการศึกษาบทสวดมนต์อย่างถูกต้องมากขึ้นโดยไม่เพียงแค่มุ่งหวังประโยชน์เพียงการสวดมนต์ท่องบ่นเท่านั้น แต่ควรที่จะนำเอาบทสวดมนต์นี้มาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาของชาติเพื่อให้ประชาชนในรุ่นต่อมาจะได้ศึกษาบทสวดมนต์นี้อย่างละเอียด

4. นักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวปัจจุบันต่างกัน พบว่าแตกต่างกัน ด้านประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา นอกนั้นไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาครอบครัวของนักเรียน ซึ่งส่วนมากจะอยู่อาศัยกับบิดามารดา หรืออาศัยอยู่กับครอบครัวที่มีความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาเป็นเรื่องสำคัญ จะมีระดับทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ ที่ดีกว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครองหรือครอบครัวที่มีความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาเป็นเรื่องไม่สำคัญ แสดงให้เห็นว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองจะเป็นผู้มีอิทธิพลในความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน และมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมอยู่ในศีลธรรมอันดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของพัชชา เกกานนท์ เรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (พัชชา เกกานนท์, 2512 : บทคัดย่อ)

5. นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน เมื่อพิจารณาอาชีพของผู้ปกครองทางด้านเกษตรกรรมจะมีทัศนคติที่ดีกว่าอาชีพพนักงานบริษัทและอาชีพค้าขาย อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย การสวดมนต์เป็นการปฏิบัติที่ทำได้ตลอดเวลาไม่ต้อง มีพิธีกรรมอะไรที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อนก็สามารถสวดมนต์ได้ หลังจากสวดมนต์แล้ว มีความเชื่อว่าจะมีอำนาจทำให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวงได้อย่างแน่นอน และยังมีอิทธิพลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของพุทธศาสนิกชน เนื่องจากการสวดมนต์มีจุดประสงค์ที่หลากหลาย และนอกจากจะเป็นการสวดมนต์เพื่อขจัดอันตรายออกเสีย ทำความคุ้มครองให้มั่นคงแล้ว ก็มุ่งหวังสันติภาพและความอยู่ดีกินดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของกิริติ กมลประเทืองกร เรื่องคุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร (กิริติ กมลประเทืองกร, 2551 : บทคัดย่อ)

6. นักเรียนมีสาเหตุที่ไหว้พระสวดมนต์ต่างกัน เนื่องจากการปลูกฝังทัศนคติจากประสบการณ์ชีวิตของผู้ใกล้ชิดหรือผู้อื่น เช่น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ พระสงฆ์ เป็นต้น จึงทำให้ทัศนคติที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมโดยทางกาย วาจาและใจที่แตกต่างกัน ความเชื่อต่อพระรัตนตรัยที่มีปัญญาโดยเชื่อสิ่งที่มีเหตุผล มีการพิจารณาด้วยประสบการณ์ของตนเองนักเรียนมีสาเหตุที่ไหว้พระสวดมนต์ต่างกัน เพราะนักเรียนที่มีสาเหตุจากเพื่อให้เกิดสมาธิ เพราะศรัทธาในพระรัตนตรัย และเพื่อให้เกิดปัญญา จะมีทัศนคติที่ดีกว่าจากสาเหตุเพราะโรงเรียน/พ่อแม่บังคับ กับเพื่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ อภินิหารและเป็นที่ยก/เสนอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของพระมหาปรม โสภาโส เรื่องศึกษาวิเคราะห์ศรัทธาของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน (พระมหาปรม โสภาโส, 2541 : บทคัดย่อ)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ

1. แแรงจูงใจในการไหว้พระสวดมนต์ เห็นควรเน้นการปลูกฝังการสวดมนต์ให้กับเยาวชนโดยผ่านหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันการศึกษา ค่ายเยาวชน มูลนิธิ สื่อสารมวลชนสาขาต่างๆ เพื่อให้เยาวชนหันมาให้ความสนใจการสวดมนต์กันมากยิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ทางด้านกายภาพ เห็นว่านักเรียนไม่คิดว่าการสวดมนต์ทำให้เสียเวลาพักผ่อน ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมการสวดมนต์เป็นกิจกรรมสำคัญในสถาบัน เพื่อเยาวชนจะได้ให้ความสนใจเห็นความสำคัญเข้าร่วมกิจกรรมการสวดมนต์ เพราะเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชน

3. ประโยชน์ทางด้านสังคม เห็นว่านักเรียนเห็นความจำเป็นในการไหว้พระสวดมนต์ร่วมกันในครอบครัว ดังนั้นผู้ปกครองในครอบครัวควรร่วมให้ความสำคัญกับบุตรหลาน จัดสรรเวลาการสวดมนต์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย ในขณะที่มีกิจกรรมการสวดมนต์ควรปลูกฝังในเรื่องของบาปบุญว่ามีจริง ซึ่งช่วยลดการเบียดเบียนทำร้ายกันอันเกิดจากความก้าวร้าวทางจิตใจของเยาวชนได้

4. ประโยชน์ทางด้านจิตใจ นักเรียนที่สวดมนต์มีความเชื่อในการสวดมนต์ บูชาพระรัตนตรัย อยู่แล้ว ควรได้รับการสนับสนุนให้มีความต่อเนื่องและความเชื่อในการสวดมนต์ต่อไป เพื่อให้มีความเชื่ออย่างมั่นคงในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น เพื่อให้เข้าใจจิตใจของตนเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ในด้าน กาย จิต สังคมและปัญญา ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

5. ประโยชน์ทางด้านรู้คิด/ปัญญา เห็นว่านักเรียนไม่เข้าใจว่าการไหว้พระสวดมนต์ช่วยให้ได้เกรดเฉลี่ยที่ดีขึ้นอย่างไร ดังนั้น วัด โรงเรียน ค่ายเยาวชน ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ความรู้ความเข้าใจให้กับเยาวชนว่าการสวดมนต์ทำให้มีสมาธิเกิดขึ้นได้ เมื่อมีสมาธิแล้วก็จะทำให้การเรียนดีขึ้นตามไปด้วย

บรรณานุกรม

- กีรติ กมลประเทืองกร. (2551). **คุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย : กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยวงศกษัตริย์ราชวิทยาลัย.
- ณัฐวรรตน์ ผาทา. (2549). **ศึกษาวิเคราะห์บทสวดมนต์พุทธอัฐรัชยมงคลคาถา (คาถาพาหุง)**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยวงศกษัตริย์ราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2553). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์** (ชำระ - เพิ่มเติมครั้งที่ 1/ยุค). พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- พระมหาชลทิช จันทน์หอม. (2543). **การศึกษาวิเคราะห์พิธีสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท : ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อของนักศึกษาปริญญาโท**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระมหาปรม โสภาโส. (2541). **ศึกษาวิเคราะห์ศรัทธาของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยวงศกษัตริย์ราชวิทยาลัย.
- พระอัครเดช ญาณเตโช. (2556). **ประโยชน์ของการสวดมนต์**. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2556, จาก [http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-56\[500\]/page1-1-56\[500\].html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-56[500]/page1-1-56[500].html).
- พัชชา เกกานนท์. (2512). **การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยวงศกษัตริย์ราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยวงศกษัตริย์ราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยวงศกษัตริย์ราชวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ชุมสาย,ม.ล. (2518). **ทัศนคติและความสนใจต่อพุทธศาสนาของเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2543). **พระท่านสวดอะไร**. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์.